

Stanislav Kasík
Heraldická kancelář
"Dauphin"
Roudnice nad Labem
1998

ČESKÁ KAMENICE

Poznámky k návrhům městského praporu

Z HISTORIE ZNAKU MĚSTA

Znak města se vyvinul z obrazu městské pečeti. Zachované gotické pečetidlo je možné časově zařadit do doby okolo roku 1400. V pečetním poli je polcený štít a nad ním vyniká zvířecí hlava, pravděpodobně lva. Do typáře městské pečeti, vzniklého v polovině 16. století, byla vyryta figura medvěda, který drží štít na svých prsou.

V této době můžeme mluvit o zcela konstituovaném městském znaku. Jeho neudělení panovníkem v průběhu 15. a 16. století může svědčit o skutečnosti, že byl městem již užíván a byl považován za tradiční. V podobě prostého polceného oválného štítu se objevil ve cviklu ostění renesančního portálu radnice, spolu se shodně provedeným prostým štítkem znaku majitele města Adama z Vartenberka (+ 1587).

Přestavba kostela sv. Jakuba Většího v České Kamenici dala v roce 1607 vzniknout tribunám. V jejich výzdobě se uplatnily znaky a mezi nimi i znak města. Oválný polcený štít drží jako štítonoši dva andělé a za štítem stojí medvěd.

V popsané podobě byl znak městem užíván až do poloviny 19. století. Po té byl za znak městský přijat úplný rodový erb pánů z Vartenberka. Rozhodnutí představitelů České Kamenice o městském znaku násilně přerušilo kontinuitu jeho historického vývoje.

Důvody změny lze nacházet v souběhu několika příčin. Jednou z nich mohla být podobnost českokamenického městského znaku se znakem Benešova nad Ploučnicí. Je možné, že došlo ke ztrátě historické paměti a o podobě městského znaku nebyla věrohodná povědomost. Vartenberský znak na průčelí radnice začal být nekriticky chápán jako městský, v domnění, že je výsledkem tzv. císařského polepšení znaku starého.

Současná heraldická literatura konstatuje, že nyní užívaná podoba znaku města Česká Kamenice vznikla asi omylem, ale že je vžitý a znakem města patrně již zůstane. Návrat k původní podobě zachované v kostele sv. Jakuba Většího naráží na skutečnost, že nelze stanovit jednoznačně jeho barevné provedení. Na základě okolností historického vývoje lze předpokládat polcený štít v kombinaci stříbrné a černé. Takový znak byl rodovým erbem pánů z Michalovic, držitelů města od konce 13. do prvních let 15. století

Protože takový znak je užíván Benešovem nad Ploučnicí, nelze jej opakovat v jiném městě bez odlišení. Je tedy nutné stanovit barevnost jinou. Úvahy logicky vyústí do kombinace vartenberských znakových tinctur zlaté a černé.

Zákon o obcích z roku 1990 umožňuje obcím užívat znaky a prapory. Pro řádné konstituování obecních symbolů, byl zřízen institut jejich udělování předsedou Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. Při Parlamentu ČR pracuje tzv. podvýbor pro heraldiku složený z odborníků heraldiků a vexilologů. Tato komise obecní znaky a prapory hodnotí a posuzuje a nakonec doporučuje k udělení.

Chce-li město Česká Kamenice, aby jejich městský znak byl řádně ustaven a nestával se již předmětem kritických odsudků, má možnost učinit tak prostřednictvím výše zmíněného oficiálního udělení. I když se tak pravděpodobně nestane, přesto existuje teoretická možnost usurpace zlatě a černě polceného štítu jinou obcí a nemožnost jeho užívání v České Kamenici. Práva České Kamenice stojí pouze na skutečnosti, že jde o znak, který s jistými výhradami začal být považován za tzv. vydržený. Akt udělení však odstraní všechny pochybnosti.

Ke schválení nelze předložit městský znak v podobě kompletního šlechtického erbu s přílbicí, klenotem a příkrývadly. Současné normy pro podobu nově schvalovaných obecních znaků připouštějí pouze znakový štít se znamením bez dalších doplňků. Tato uzance nemá alternativu, která by umožňovala městu Česká Kamenice oficiální schválení dosud užívaného městského znaku. Navrhují proto, aby podvýboru pro heraldiku Parlamentu ČR byl předložen městský znak jako štít polcený zlatě a černě.

Tato podoba není východiskem z nouze, ale opakováním historické podoby, užívané nejméně od 16. století. I když barevnost jistá není, polcení štítu je nezměnitelnou skutečností. Moderní heraldická literatura tomuto řešení přitaká shodným pojetím a vynechává všechny doplňky štítu (např. Ruda V. a kol. Znaky severočeských měst, 1970).

Z úvah o barevnosti městského znaku můžeme zcela vyloučit snahy ze začátku tohoto století o výměnu černé za zelenou. Pokusy o změnu městských barev byly poplatné dobovým tendencím a náladám a v praxi se neujaly.

Akt schválení a udělení prostého štítu nijak nevytlačuje z užívání podobu městského znaku s přílbicí, klenotem a příkrývadly. Pro jeho další existenci bude vhodné stanovit mu pevné místo v systému městských symbolů. Od pojmenování (např. "velký městský znak" ve vztahu k prostému štítu), až po vymezení kdo, kdy, kde a jak bude "velký" znak používat. To lze učinit později vydáním příslušné vyhlášky. Velkému městskému znaku by bylo vhodné dát novou grafickou podobu, která by nebyla poplatná neumělým kreacím a respektovala by dobré vzory.

NÁVRHY MĚSTSKÉHO PRAPORU

Prapory měst a obcí se podle nepsaného pravidla odvozují od znaku. Barva štítu a hlavní figury je obvykle kombinována na list praporu v podélných pruzích stejné šířky. Problémem návrhu nového praporu je neshodnost nacházení nepoužitých variant, protože kombinace dvou, tří i čtyř podélných pruhů v barvách modré, červené, bílé, žluté a zelené jsou v podstatě vyčerpány.

Úskalím návrhů obecních praporů je také skutečnost, že dosud není k dispozici kompendium praporů existujících. Stejně tak jako znak, měl by i prapor mít takovou podobu, aby jeho zaměnitelnost s jiným byla pokud možno vyloučena.

Podle uvedeného pravidla by měl prapor města Česká Kamenice opakovat barvy znaku, kterými jsou černá a zlatá, resp. pro prapor černá a žlutá. A to například ve dvou pruzích buď svislých, nebo vodorovných. Takové řešení by odpovídalo všem vexilologickým normám. I když kontrast pouhých dvou barev je vítanou kombinací a prosté řazení do dvojice pruhů je svou jednoduchostí výrazné, přesto bude takový prapor vnímán spíše negativně a odmítavě.

Česká Kamenice obdržela svůj přívlastek "česká" proto, aby byla jednoznačně odlišena od Kamenice v Sasku (Chemnitz, u nás také "Saská Kamenice"). Návrhy městského praporu vycházejí z této skutečnosti a ve snaze zdůraznit ji používají českých národních barev červené a bílé ve spojení s barvami městskými černou a žlutou. Tím je do praporu přenesena kompletní informace o jménu jeho nositele a dosaženo pohledově přijatelného a všeobecně akceptovatelného řešení. Díky tomu, že je užití barev v praporu logicky vyložitelné, nejde o řešení účelové.

Návrh praporu č. 1 - list tvoří pruhy bílý a červený a žerďový svislý pruh rozdělený černě a žlutě.

Návrh praporu č. 2 - list tvoří pruhy bílý a červený a v horním žerďovém rohu karé tvořené dvěma svislými pruhy žlutým a černým.

Návrh praporu č. 3 - list tvoří dva pruhy bílý a červený a při žerdi dva svislé pruhy žlutý a černý.

Návrh praporu č. 4 - list tvoří čtyři nestejně široké pruhy bílý, žlutý, černý a červený.

Návrh praporu č. 5 - list tvoří pruhy bílý a červený a žerďový klín s hrotem v první třetině délky listu a dělený černě a žlutě.

Návrh praporu č. 6 - list je rozdělen a čtyři pole, první tvoří dva svislé pruhy žlutý a černý, druhé dva pruhy bílý a červený, třetí dva pruhy červený a bílý, čtvrté dva svislé pruhy černý a žlutý.

Návrh praporu č. 7 - list tvoří pokosem dva pruhy bílý a červený, v žerďové části dva svislé pruhy žlutý a černý.

Návrh praporu č. 8 - list je rozdělen na čtyři pole, první pole tvoří dva pruhy pokosem žlutý a černý, druhé dva pruhy pošikem červený a bílý, třetí dva pruhy pošikem bílý a červený, čtvrtý dva pruhy pokosem červený a bílý.

Návrh praporu č. 9 - list tvoří dva pruhy pokosem bílý a červený, v horním rohu kanton tvořený dvěma pruhy pokosem černým a žlutým.

Všechny návrhy městského praporu jsou tvořeny na základě vexilologických pravidel a zvyklostí. Rozhodnutí pro jakýkoliv návrh je rozhodnutím dobrým.

Přeji Vám při Vašem rozhodování šťastné okolnosti.

Stanislav Kasík